

چالش‌های استفاده از دانش و فن آوری هسته‌ای در صنعت دامپروری

عزیز الله شبانی

معاونت امور تولیدات دامی، وزارت جهاد کشاورزی

چکیده:

بشر از دیر باز با روش‌های کشاورزی آشنا بوده و عمده نیازهای غذایی خود را از این طریق بدست می‌آورده و تا کنون دوره‌های مختلفی را با رویکردها و ساز و کارهای متفاوت تجربه کرده است. انقلاب‌های سبز و آبی و صنعتی در کشاورزی از مصادیق همین ادوار تاریخی می‌باشد. عمده چالش امروزه مرتبط به کشاورزی "امنیت غذایی" برشمرده می‌شود. شاخصه‌های مهم امنیت غذایی شامل سلامت غذا، تأمین غذا و حفظ محیط زیست است. براساس قانون اساسی امنیت غذایی تکلیف قانونی بخش کشاورزی است که در قالب ارایه برنامه‌های توسعه پنج‌ساله چهارم و پنجم به وزارت جهاد کشاورزی محول شده است. از آنجائیکه تجربیات و آزمایش‌های انجام شده در سطح داخلی و خارجی و مستندات موجود در منابع علمی حاکی از اثر بخشی استفاده از روش‌های هسته‌ای در ارتقاء بهره‌وری مدیریت بهداشتی، تولیدی، اصلاح نژادی و ... در دامپروری بوده و بطور فزاینده‌ای در داخل و خارج مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. لذا ضرورت بهره‌گیری از این روش‌ها باتوجه به معضلات و چالش‌های موجود در زیر بخش دامپروری در سطح ملی و در مقیاس کلان، اجتناب ناپذیر بوده که خوشبختانه با اجرای پروژه مشترک تطبیقی-ترویجی استفاده از خوراک پرتو تابی شده در پرورار گوسفند سنگسری بین پژوهشکده کشاورزی هسته‌ای سازمان انرژی اتمی ایران و سازمان جهاد کشاورزی استان سمنان در محل ایستگاه پرورش و اصلاح نژاد گوسفند سنگسری دامغان توسط وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۲ آغاز گردیده است. باتوجه به امکان کاربرد روش‌های هسته‌ای در کلیه زیر بخش‌های مدیریتی در دامپروری از جمله: الف- کاربرد روش‌های هسته‌ای در مدیریت نگهداری، پرورش و بهداشت و افزایش کیفی تولیدات و تولید بهداشتی. ب- کاربرد روش‌های هسته‌ای در مدیریت تولید مثل و اصلاح نژاد با هدف حذف آلودگی‌ها و افزایش باروری و جوجه‌درآوری در طیور، مطالعه ژنوم دام و طیور و صفات اقتصادی. ج- کاربرد روش‌های هسته‌ای در مدیریت تغذیه با هدف بهداشت خوراک دام و طیور، تعیین احتیاجات غذایی، تعیین مواد مغذی خوراک‌های مصرفی، تعیین زیست‌خواهی و کنتیک مواد مغذی در بدن دام و طیور، افزایش کیفی خوراک‌های مصرفی. همچنین ضرورت تحقیقات و بررسی‌های لازم تکمیلی همراه با توجیه اقتصادی بمنظور بکارگیری در کلیه قسمت‌های یاد شده در کشور ضروری بوده و می‌بایستی از طریق سازمان‌های ذیربط پیگیری و بطور مداوم به مرحله اجرا در آید. اولویت‌های تحقیقاتی- اجرایی در شرایط فعلی تعیین مواد مغذی، تعیین و کاهش مقدار مواد ضد تغذیه‌ای موجود در آنها، و مخصوصاً روش‌های کارا و اقتصادی در شرایط روستایی در زمینه افزایش کیفی اینگونه علوفه‌ها با استفاده از تکنیک‌های هسته‌ای، مورد نیاز بوده که امید است با احداث مراکز هسته‌ای و امکان پرتوتابی با پرتوهای یون ساز و الکترونی در جای جای کشور زمینه‌های اقتصادی شدن این تکنیک موثر در دامپروری به مرحله ظهور برسد